

Asia: VN/22315/2023

Lausuntopyyntö: menettämisseuraamuksia koskevat lainsäädäntömuutokset, työryhmän mietintö

Direktiivin sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön

Mitä huomioita teillä on direktiivin sisällöstä ja suhteesta Suomen lainsäädäntöön?

Ei lausuttavaa.

Keskeiset ehdotukset

Rikoshyödyn poisottamisessa vaadittavan näyttökynnyksen alentaminen ja ehdotettu näyttökynnys

Kyse olisi siis tilanteista, joissa vastaajaa ei tuomita liipaisinrikoksesta, mutta hänellä on hallussaan omaisuutta, jota voidaan riittävällä varmuudella pitää alkuperältään rikollisena. Kyse olisi luonteeltaan rikosoikeudellisesta menettelystä. Alioikeuksien kannalta tämä tulee varmasti aiheuttamaan alussa työläitä tulkintatilanteita, ennen kuin oikeustila siitä, mikä on ”riittävä varmuus” rikollisesta alkuperästä, vakiintuu. Myös erilaiset todistustaakat voivat aiheuttaa Helsingin kärjäoikeuden lausunnon mukaisesti hankalia soveltamistilanteita, mikä korostaa koulutuksen tärkeyttä.

Rikoshyödyn poisottamista koskevan menettelyn ottaminen käyttöön rikosoikeudenkäynnin ulkopuolella

Kuulutusmenettelyä voidaan pitää lähtökohtaisesti kannatettavana esityksenä.

Esityksen mukaan kuuluttamista voitaisiin pitää suhteellisen vähäisenä poikkeuksena OK 11 luvun 9 §:n sääntelystä, koska pelkkää menettämisvaatimusta koskevassa asiassa ei annettaisi langettavaa rikostuomiota eikä siinä tulisi muutenkaan ottaa kantaa rikoksen syyllisyyskysymykseen. Oikeuskansleri on kuitenkin omassa lausunnossaan lausunut, että koska kuulutustiedoksianto ei ole todisteellinen vaan pikemminkin fiktiivinen tiedoksianto, sitä voidaan pitää ongelmallisena oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin edellytysten kannalta ja kuulutustiedoksiannon mahdollinen soveltamisala, edellytykset, toteuttamistapa ja sisältö on määriteltävä täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Tämä varmasti vaatiikin huolellista valmistelutyötä, ettei tuomioistuimissa jouduta lakia soveltaessa työläisiin ongelmiin.

Hankaliin lainsoveltamistilanteisiin voi johtaa myös se, että vastaajalla olisi oikeus saattaa asia käsiteltäväksi uudelleen viimeistään viiden vuoden kuluessa. Ajan kulumisen harvoin edistää tai selkeyttää prosessia.

Rahanpesuun liittyvän rikoshyödyn takaisinsaamisen tehostaminen

Tältä osin viitataan Helsingin kärjäoikeuden lausunnossa esitettyyn näkemykseen rahakuriirien roolista.

Laajennettu hyödyn menettäminen

Kärjäoikeus pitää perusteltuna, että laittomaan tuontitavaraan ryhtyminen on otettu liipaisinrikosten joukkoon.

Rikoshyödyn jäljittäminen ja tunnistaminen

Ei lausuttavaa.

Omaisuuksien hallinnointi

Ei lausuttavaa.

Hyödyn menettämisen ja asianomistajan vahingonkorvauksen suhde rajat ylittävissä tilanteissa

Ei lausuttavaa.

Menettämisseuraamuksen ja ennallistamisen suhde ympäristörikoksissa

Ei lausuttavaa.

Menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon ja muiden rikokseen liittyvien vaatimusten yhteensovittaminen

Ei lausuttavaa

Vaikutukset

Miten kommentoitte mietinnön arvioita ihmisiin kohdistuvista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista?

Ei lausuttavaa.

Miten kommentoitte mietinnön arvioita vaikutuksista viranomaisten toimintaan?

Esityksen voidaan arvioida lisäävän jonkin verran tuomioistuinten työtä lisääntyvien vaatimusten ja erillisen kanteiden myötä.

Miten kommentoitte mietinnön arvioita taloudellisista vaikutuksista?

Mietinnössä ei ole otettu kantaa siihen, jääkö edunvalvojan palkkio valtion vahingoksi tilanteissa, joissa vastaaja kutsutaan kuuluttamalla ja menettämisseuraamus tuomitaan. Mikäli näin on tarkoitus, niin se lisää osaltaan valtion maksamia avustajien palkkioita. Esityksessä ei ole myöskään otettu kantaa siihen, onko kuluvastuuta tarkoitus käsitellä mahdollisessa myöhemmässä prosessissa.

Millaisia muita vaikutuksia arvioitte ehdotuksilla olevan?

Ei lausuttavaa.

Vaihtoehtoiset ratkaisut

Miten kommentoitte muita toteuttamisvaihtoehtoja (mietinnön jakso 5)? Millaisia vaikutuksia niillä olisi?

Ei lausuttavaa.

Onko jokin muu tapa, jolla esityksen tavoitteet voitaisiin toteuttaa?

Ei lausuttavaa.

Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Miten kommentoitte mietinnön näkemyksiä, jotka koskevat suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä (mietinnön jakso 11)?

Käräjäoikeus viittaa oikeuskanslerin antamaan lausuntoon.

Lakitekniset huomiot

Lakitekniset ja muut yksityiskohtaiset huomionne lakiehdotuksista ja niiden säännöskohtaisista perusteluista (jakso 7)?

Ei lausuttavaa.

Muut havaintonne ja kommenttinne esitysluonnoksesta

-

Ehdotukseen sisältyvät erilaiset väittämisen- ja todistustaakat sekä muut ehdotetut ratkaisut ovat osin monimutkaisia, mikä korostaa tuomioistuinlaitoksen ja syyttäjien henkilöstön kouluttamisen merkitystä.

Lausunnon on valmistellut käräjätuomari Mari Puustinen.

Siiki Marika
Pohjois-Karjalan käräjäoikeus